Valtiopäivä

Autoilu

Vanhojen autojen vero kevenee *kolminkertaisesti*

Valtiovarainvaliokunta puoltaa, että vähintään kymmenen vuotta vanhojen polttomoottoriautojen ajoneuvovero kevenee keskimäärin noin 18 euroa vuodessa. Kevennys on yhteensä 30 miljoonaa euroa eli kolme kertaa alun perin esitetyn verran. Oppositio jätti kaksi vastalausetta.

TERVEYS
Yli 65-vuotiaille Kela-korvaus fysioterapiaan ja useampiin lääkärikäynteihin.

TIEDUSTELU
Siviilitiedustelu sallittaisiin rajatusti myös ihmisten kodeissa.

SOSIAALITURVA
Uusille maahanmuuttajille pienempi yleistuki kotoutumistukena.

Kuva on luotu tekoälyllä.

PÄIVÄN PÄÄJUTTU

Vanhojen autojen vero kevenee kolminkertaisesti

Valtiovarainvaliokunta puoltaa, että vähintään kymmenen vuotta vanhojen polttomoottoriautojen ajoneuvovero kevenee keskimäärin noin 18 euroa vuodessa. Kevennys on yhteensä 30 miljoonaa euroa eli kolme kertaa alun perin esitetyn verran. Oppositio jätti kaksi vastalausetta.

Hallitus esitti alun perin, että henkilö- ja pakettiautojen ajoneuvoveron perusvero kevenisi 10 miljoonalla eurolla eli noin 6 eurolla autoa kohden. Polttoaineiden hinnannousun vuoksi hallitus päätti 15.10.2026 kolminkertaistaa kevennyksen täydentävällä esityksellä. Valiokunta ehdottaa, että eduskunta hylkää alkuperäisen lakiehdotuksen ja hyväksyy täydentävän esityksen muuttamattomana. Noin 8–9-vuotiaiden ja sitä uudempien autojen verotus ei muutu. Kevennettyä veroa sovelletaan 1.1.2028 alkaen. Koska vero kannetaan etukäteen, noin 9 miljoonaa euroa tuoton menetyksestä toteutuu jo vuonna 2027. Valiokunta hyväksyi mietinnön kahdessa äänestyksessä äänin 12—6. SDP:n Joona Räsänen, Pia Viitanen, Aki Lindén ja Seppo Eskelinen vaativat ajoneuvoverotuksen kokonaisuudistusta, koska kevennys ei heidän mukaansa kohdennu eniten tukea tarvitseville. Saara Hyrkkö (vihr) ja Hanna Sarkkinen (vas) ehdottavat lakiehdotusten hylkäämistä, koska kevennys lisää liikenteen päästöjä.

VaVM 33/2026 vp (HE 173/2026 vp ja HE 305/2026 vp)
Valmistelu: valtiovarainministeriö 10.6.2026 alkaen · 15 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna VM074:00/2026

SALISSA PÄÄTETTIIN

Yli 65-vuotiaiden Kela-korvauskokeilu laajenee

Kokeiluun lisättäisiin fysioterapia ja yleislääkärikäyntejä korvattaisiin kuusi kertaa vuodessa nykyisen kolmen sijaan. Kokeilu jatkuisi 31.12.2028 asti.

Hyväksyttiin 1. käsittelyssä muuttamattomana

HE 186/2026 vp · fysioterapia · palkkiot · ikääntyneet
Valmistelu: sosiaali- ja terveysministeriö 28.4.2026 alkaen · 53 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna STM041:00/2026

Uusille maahanmuuttajille yleistuki pienempänä kotoutumistukena

Alle kolme vuotta Suomessa asunut työtön, joka ei täytä työssäoloehtoa, saisi kotoutumistukea 33,64 euroa päivässä.

Mietintö pantiin pöydälle 25.11. istuntoon

HE 109/2026 vp · kielikokeet · tilapäinen suojelu · tukimuodot
Valmistelu: sosiaali- ja terveysministeriö 1.4.2024 alkaen · 77 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna STM074:00/2024

Vuoden 2027 talousarvioesitystä täydennetään

Tuloarviota alennetaan 70 miljoonalla eurolla. Verotulojen arviota laskee etenkin se, että Veikkauksen toimiluvan perusmaksu tuloutetaan kokonaan jo vuonna 2026.

Lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan

HE 346/2026 vp · valtion talousarviot
Valmistelu: valtiovarainministeriö 29.9.2026 alkaen · Hankeikkuna VM118:00/2026

Siviilitiedustelu sallittaisiin rajatusti kodeissa

Poliisilaista poistettaisiin yleinen kielto käyttää siviilitiedustelun menetelmiä pysyvään asumiseen käytettävissä tiloissa.

Lähetekeskustelu keskeytettiin, jatkuu myöhemmin

HE 298/2026 vp
Valmistelu: sisäministeriö 27.5.2026 alkaen · 29 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna SM009:00/2026

Ulkomaisten opiskelijoiden oleskelulupaehdot tiukentuvat

Opiskelijoilta vaadittaisiin riittävä kielitaito ja perheenyhdistäminen edellyttäisi asumisaikaa. Valiokunta esittää toimenpidealoitteen hylkäämistä.

2. käsittely keskeytettiin, äänestys 25.11.

HE 161/2026 vp, TPA 15/2023 vp
Valmistelu: työ- ja elinkeinoministeriö 21.1.2026 alkaen · 66 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna TEM004:00/2026

Työmatkakulujen vähennyksen yläraja nousee 7 800 euroon

Väliaikainen korotus vuodeksi 2027 koskee noin 38 000 verovelvollista ja vähentää verotuottoja noin 10 miljoonaa euroa.

2. käsittely keskeytettiin

HE 304/2026 vp
Valmistelu: valtiovarainministeriö 21.10.2026 alkaen · Hankeikkuna VM131:00/2026

Tutkimusrahoituksen korotukset tarkistettaisiin vuosittain

Vuoden 2027 lakisääteinen korotus olisi 230 miljoonaa euroa 240 miljoonan sijaan. Vasemmistoliitto ja vihreät jättivät vastalauseen.

2. käsittely keskeytettiin

HE 229/2026 vp · taloudelliset ennusteet · tarkastus · innovaatiot

Valmistelu: valtiovarainministeriö 12.8.2026 alkaen · 39 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna VM096:00/2026

Verotuksen asiointi ensisijaisesti sähköiseksi

Esitys muuttaa 15 lakia ja korottaa vakavien laiminlyöntimaksujen enimmäismääriä.

Lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan

HE 307/2026 vp

Valmistelu: valtiovarainministeriö 21.11.2025 alkaen · 21 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna VM162:00/2025

Säilöönoton perusteet EU:n palautusasetuksen mukaisiksi

Ulkomaalaisen voisi ottaa säilöön, jos hän hakee kansainvälistä suojelua palautusvaiheessa viivyttääkseen palautusta.

Lähetettiin hallintovaliokuntaan

HE 300/2026 vp

Valmistelu: sisäministeriö 3.7.2026 alkaen · 30 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna SM013:00/2026

Uusi ajoneuvoverolaki

Vero määräytyisi pääosin nykyisin perustein, mutta veroa kannettaisiin myös bensiini- ja etanolikäyttöisistä kuorma-autoista.

Lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan

HE 342/2026 vp

Valmistelu: valtiovarainministeriö 27.4.2026 alkaen · 20 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna VM043:00/2026

Joutoalueiden metsitystuki palaa

Tukea voisi hakea 31.3.2027 alkaen metsäpinta-alan ja hiilinielujen lisäämiseksi. Mietintöön on jätetty kaksi vastalausetta.

2. käsittely keskeytettiin, äänestys 25.11.

HE 178/2026 vp · maatalousmaa · joutomaa · metsitys

Valmistelu: maa- ja metsätalousministeriö 3.2.2025 alkaen · 37 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna MMM053:00/2025

Vaalipiirien sallittu määrä pienenisi perustuslaissa

Manner-Suomessa olisi 9–15 vaalipiiriä nykyisten 12–18:n sijaan. Muutos hyväksyttäisiin lopullisesti vasta vuoden 2027 vaalien jälkeen.

Lähetettiin perustuslakivaliokuntaan

HE 338/2026 vp

Valmistelu: oikeusministeriö 11.6.2026 alkaen · 14 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna OM039:00/2026

Toisen asteen koulutus varautuu poikkeusoloihin

Yksityisille koulutuksen järjestäjille tulisi varautumisvelvollisuus. Mietintöön on jätetty kaksi vastalausetta.

1. käsittely keskeytettiin, äänestys 25.11.

HE 212/2026 vp · yksityiskoulut · oikaisut · ylioppilastutkinto

Valmistelu: opetus- ja kulttuuriministeriö 20.3.2026 alkaen · 98 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna OKM008:00/2026

Naisiin kohdistuvan väkivallan direktiivi täytäntöön

Uhreille tehtäisiin väkivaltariskin arvio. Henkilötiedon levittäminen toisen terveyden vahingoittamiseksi tulisi rangaistavaksi.

Lähetettiin lakivaliokuntaan

HE 344/2026 vp · todistajat · kuulustelu · asianomistajat

Valmistelu: oikeusministeriö 7.4.2025 alkaen · 148 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna OM070:00/2024

Kuntalaki: varautuminen ja nuorisovaltuustojen aloitteet

Valtiovarainministeriö ohjaisi kuntien varautumista. Vanhusneuvoston sijaan kunta voisi asettaa esimerkiksi ikäneuvoston.

1. käsittely keskeytettiin, äänestys 25.11.

HE 150/2026 vp · vanhusneuvostot · nuorisovaltuustot · valmiussuunnittelu

Valmistelu: valtiovarainministeriö 4.11.2025 alkaen · 132 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna VM155:00/2025

Taiteen perusopetukseen yksi oppimäärä ja uusi rahoitusmalli

Oppimäärä olisi 50 opintopistettä. Alle 18-vuotiaat olisivat oppilaaksi ottamisessa etusijalla.

Hyväksyttiin 1. käsittelyssä muuttamattomana

HE 115/2026 vp · taiteen perusopetus · koulutusjärjestelmät · yhdenmukaistaminen

Valmistelu: opetus- ja kulttuuriministeriö 18.6.2025 alkaen · 222 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna OKM034:00/2025

Vankiloille valtuuksia häiriötilanteisiin

Rikosseuraamuslaitos voisi vakavissa häiriötilanteissa rajoittaa vankien toimintoja, tapaamisia ja poistumislupia.

Hyväksyttiin 1. käsittelyssä muutettuna

HE 120/2026 vp · vankien poistumisluvat · yhdyskuntaseuraamukset · rangaistuksen täytäntöönpano

Valmistelu: oikeusministeriö 24.10.2024 alkaen · 34 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna OM085:00/2024

Lääkitystiedot laajemmin Kanta-palveluun

Reseptikeskukseen muodostuu potilaskohtainen lääkityslista ammattilaisten ja potilaan käyttöön.

Hyväksyttiin 2. käsittelyssä lausumineen

HE 97/2026 vp · sähköiset asiakirjat · lääkemääräykset · rekisterit

Valmistelu: sosiaali- ja terveysministeriö 2.7.2024 alkaen · 48 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna STM099:00/2024

Perheenyhdistämisen tulorajat asetukseen

Toimeentuloedellytyksen euromääristä säädettäisiin asetuksella. Viranomaisten tiedonvaihtoa laajennettaisiin.

Lähetettiin hallintovaliokuntaan

HE 299/2026 vp

Valmistelu: sisäministeriö 9.3.2026 alkaen · 27 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna SM032:00/2025

Kela laskuttaisi toimeentulotuen kuntaosuuden kuukausittain

Kuntaosuutta ei enää vähennettäisi valtionosuudesta kahden vuoden viiveellä.

Hyväksyttiin 1. käsittelyssä muutettuna

HE 228/2026 vp · laskutus · toimeentulotuki · tiedonvälitys

Valmistelu: valtiovarainministeriö 30.4.2026 alkaen · 30 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna VM047:00/2026

Kommandiittiyhtiömuotoisille rahastoille oma verotusmalli

Tuotot ja kulut siirtyisivät suoraan sijoittajille.

Lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan

HE 341/2026 vp

Valmistelu: valtiovarainministeriö 5.8.2025 alkaen · 27 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna VM084:00/2025

Sosionomi (ylempi AMK) voisi toimia päiväkodin johtajana

Kelpoisuus edellyttäisi lisäopintoja. Muutos tulisi voimaan 1.1.2030.

Lähetettiin sivistysvaliokuntaan

HE 312/2026 vp

Valmistelu: opetus- ja kulttuuriministeriö 20.11.2025 alkaen · 117 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna OKM069:00/2025

Perunkirjoitus sähköiseksi ja määräaika pidemmäksi

Perunkirjoituksen määräaika pitenisi kolmesta kuuteen kuukauteen. Paperilla asiointi säilyisi mahdollisena.

Hyväksyttiin 1. käsittelyssä muutettuna

HE 107/2026 vp · perukirjat · digitaalinen asiointi · digitaaliset palvelut

Valmistelu: valtiovarainministeriö 5.4.2024 alkaen · 53 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna VM046:00/2024

Veronmaksajan nimi pois julkisista verotiedoista

Kansanedustajan lakialoitteessa nimen sijaan julkista olisi sukupuoli, syntymävuosi ja kotikunnan maakunta.

Siirrettiin valtiovarainvaliokuntaan

LA 30/2025 vp · yksilönsuoja · salassapitovelvollisuus · tiedonvälitys

Uusi saaristolaki

Valtion olisi järjestettävä yhteysalusliikenne ulko- ja välisaaristoon maksuttomana tai kohtuuhintaisena.

Hyväksyttiin 1. käsittelyssä muutettuna

HE 166/2026 vp · saaristolaiset · saaristopolitiikka · saaristoliikenne

Valmistelu: maa- ja metsätalousministeriö 14.11.2023 alkaen · 79 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna MMM025:00/2024

Rannikkokunnille yhteinen öljyvahinkovarautuminen

Uudenmaan ja Kymenlaakson rannikkokunnat laatisivat yhteisen suunnitelman Suomenlahden alusöljyvahinkojen jälkitorjuntaan.

Lähetettiin ympäristövaliokuntaan

HE 348/2026 vp

Valmistelu: ympäristöministeriö 1.10.2020 alkaen · 46 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna YM044:00/2020

Kiinteistökauppojen arvonlisäverovähennysten tarkistus muuttuu

Muutos perustuu Euroopan unionin tuomioistuimen tuomioon.

Lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan

HE 308/2026 vp

Valmistelu: valtiovarainministeriö 16.8.2023 alkaen · 23 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna VM100:00/2023

Sikatiloille salmonellavahinkorahasto

Rahasto kerättäisiin sikayrittäjien maksuilla. Alkupääoma siirrettäisiin valtion talousarviosta.

Hyväksyttiin 1. käsittelyssä muutettuna

HE 101/2026 vp · Salmonella-bakteerit · sikatalous · kansanterveys

Valmistelu: maa- ja metsätalousministeriö 1.7.2023 alkaen · 12 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna MMM023:00/2023

Sosiaali- ja terveyspalveluihin kielitaitovaatimus

Palveluntuottajan olisi huolehdittava henkilöstön kielitaidosta. Valvontaviranomaisten tiedonsaantia täydennettäisiin.

Hyväksyttiin 1. käsittelyssä valiokunnan mietinnön mukaisena

HE 181/2026 vp · asiakasturvallisuus (sosiaalihuolto) · potilasturvallisuus · kielitaito

Valmistelu: sosiaali- ja terveysministeriö 5.1.2026 alkaen · 92 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna STM170:00/2025

Poliisi saisi pysäyttää drooneja

Keinoina olisivat tekninen laite, voimakeinot tai ampuma-ase.

Mietintö pantiin pöydälle 25.11. istuntoon

HE 165/2026 vp · miehittämättömät vesikulkuneuvot · miehittämättömät ajoneuvot · raja-alueet

Valmistelu: sisäministeriö 30.6.2025 alkaen · 13 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna SM009:00/2025

Sijoitusrahastojen verovapauden ehdot muuttuvat

Ulkomaisen rahaston ei enää tarvitsisi olla sopimusperusteinen.

Hyväksyttiin 2. käsittelyssä

HE 209/2026 vp · rajoitettu verovelvollisuus · sijoitusrahastot · lähdevero

Valmistelu: valtiovarainministeriö 29.12.2023 alkaen · 20 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna VM171:00/2023

Yritysjärjestelyjen verosäännöt joustavammiksi

Sulautumisen rahavastikkeen enimmäismäärä nousisi 10 prosentista 50 prosenttiin.

Hyväksyttiin 2. käsittelyssä

HE 211/2026 vp · diffuusio (yritysjärjestelyt) · fuusiot (organisaatiot) · tappiot (talous)

Valmistelu: valtiovarainministeriö 4.5.2026 alkaen · 18 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna VM049:00/2026

Suomalaiskiinteistöjen välillinen myyntivoitto verolle Suomessa

Muutos sulkee poikkeuksen, jota on sovellettu tarkoitettua laajemmin.

Lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan

HE 309/2026 vp

Valmistelu: valtiovarainministeriö 28.7.2026 alkaen · 12 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna VM091:00/2026

Puolustuksen tutkimussopimus Yhdysvaltojen kanssa jatkuu

Sopimus olisi voimassa 26.5.2032 saakka.

Lähetettiin puolustusvaliokuntaan

HE 345/2026 vp · puolustushallinto · Yhdysvallat (USA) · puolustustarviketeollisuus

Valmistelu: puolustusministeriö 31.7.2026 alkaen · 9 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna PLM005:00/2026

PÄIVÄN UUTISET

1 Talousarvion täydennys nosti päivän vilkkaimman väittelyn

Hallitus täydentää vuoden 2027 talousarvioesitystä. Tuloarviota alennetaan 70 miljoonalla eurolla ja verotulojen arviota 130 miljoonalla eurolla lähinnä siksi, että Veikkauksen toimiluvan perusmaksu tuloutetaan kokonaan jo vuonna 2026. Valtiovarainministeri Riikka Purran mukaan säästöjä jatketaan, koska valtion velka on yli 200 miljardia. SDP:n Pia Viitanen ja vihreiden Inka Hopsu nostivat esiin nuorisotyöttömyyden. Kokoomuksen Ben Zyskowicz arvosteli SDP:n vaihtoehdon säästöjä sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Täydennys yhdistetään talousarvion käsittelyyn valtiovarainvaliokunnassa perjantaina 27.11.

HE 346/2026 vp · valtion talousarviot

Valmistelu: valtiovarainministeriö 29.9.2026 alkaen · Hankeikkuna VM118:00/2026

2 Siviilitiedustelu voisi ulottua rajatusti koteihin

Poliisilaista poistettaisiin yleinen kielto käyttää siviilitiedustelun menetelmiä pysyvään asumiseen käytettävissä tiloissa. Sisäministeri Mari Rantasen mukaan suojelupoliisi voisi tarkoin rajatuissa tilanteissa käyttää kotona teknistä kuuntelua ja paikkatiedustelua. SDP:n Kimmo Kiljunen piti kotiin ulottuvaa tiedustelua perustuslain kannalta ongelmallisena. Perussuomalaisten Sanna Antikainen ja Anne Rintamäki kiistivät puheet massavalvonnasta. Lähetekeskustelu keskeytettiin kello 15.53.

Esityksen sopivuus perustuslakiin riippuu käsittelyssä olevan yksityisyyden suojaa koskevan perustuslakimuutoksen hyväksymisestä.

HE 298/2026 vp

Valmistelu: sisäministeriö 27.5.2026 alkaen · 29 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna SM009:00/2026

3 Yli 65-vuotiaiden Kela-kokeilu laajenee fysioterapiaan

Yksityisen terveydenhuollon korvauskokeiluun 65 vuotta täyttäneille lisättäisiin fysioterapia enintään neljä kertaa vuodessa. Yleislääkärikäynneistä maksettaisiin korvaus kuusi kertaa vuodessa nykyisen kolmen sijaan. Kokeilu jatkuisi 31.12.2028 asti. Eduskunta hyväksyi lakiehdotukset ensimmäisessä käsittelyssä muuttamattomina. Mietintöön on jätetty kaksi vastalausetta. SDP:n Kim Bergin mukaan kokeilu ei ole vähentänyt julkisen perusterveydenhuollon kuormitusta vaan tukee yksityistä terveydenhuoltoa julkisin varoin.

Muutos tulisi voimaan 1.1.2027, jolloin yli 65-vuotiaat saisivat korvausta useammista yksityisistä käynneistä.

HE 186/2026 vp · fysioterapia · palkkiot · ikääntyneet
Valmistelu: sosiaali- ja terveysministeriö 28.4.2026 alkaen · 53 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna STM041:00/2026

4 Työelämätoimikuntien lakkauttaminen jakoi koulutuskeskustelun

Yksityisille ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjille säädettäisiin velvollisuus varautua poikkeusoloihin. Ylioppilaskokeen arvostelun oikaisussa voitaisiin poiketa hallintolain perusteluvelvollisuudesta. Keskustelu keskittyi työelämätoimikuntien lakkauttamiseen. SDP:n Hanna Laine-Nousimaan mukaan noin 800 000 euron säästö vaarantaa koulutuksen laadun. Pia Lohikoski (vas) ja Tiina Elo (vihr) kannattivat vastalauseen 2 mukaista ehdotusta. Kokoomuksen Juha Hänninen korosti kriisinkestävyyttä. Mietintöön on jätetty kaksi vastalausetta.

Eduskunta äänestää esityksestä ja vastaehdotuksista keskiviikkona 25.11. kello 14.

HE 212/2026 vp · yksityiskoulut · oikaisut · ylioppilastutkinto
Valmistelu: opetus- ja kulttuuriministeriö 20.3.2026 alkaen · 98 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna OKM008:00/2026

SALIN TUNNELMA

131 puheenvuoroa · 24 vastauspuheenvuoroa · 6 h 15 min

Täysistunnossa käytettiin 131 puheenvuoroa, joista 24 oli vastauspuheenvuoroja. Kiistanalaisin oli talousarvion täydennys, jonka 23 puheenvuorosta 18 oli vastauspuheenvuoroja. Useimmin SDP:n edustajat vastasivat kokoomuksen puhujille. Ministerit vastasivat SDP:lle kahdesti. Kotiin ulottuvasta tiedustelusta väittelivät sisäministeri Mari Rantanen ja SDP:n Kimmo Kiljunen. Päiväkodin johtajan kelpoisuudesta näkemykset jakautuivat puoluerajojen yli. Laajaa kannatusta saivat saaristolaki ja öljyvahinkojen torjuntaa koskeva esitys, joita tukivat myös keskustan ja SDP:n puhujat. Vaalipiirejä koskevaa perustuslakimuutosta kannatti myös SDP:n Kiljunen.

SALIN LINJAT

KOK Kokoomus puolusti hallituksen esityksiä turvallisuuden ja varautumisen vahvistamisena ja arvosteli SDP:n vaihtoehtobudjetin säästöjä. Puolueen puhujat vastustivat päiväkodin johtajan kelpoisuuden väljentämistä.

PS Perussuomalaiset tukivat tiedustelua, maahanmuuttoa ja vankeinhoitoa koskevia esityksiä ja kiistivät puheet massavalvonnasta. Väkivaltadirektiivin käsittelyssä korostettiin lapsirauhaa.

SD SDP arvosteli hallituksen velkaantumista ja nuorisotyöttömyyttä ja vastusti työelämätoimikuntien lakkauttamista. Kotiin ulottuvaa tiedustelua pidettiin perustuslain kannalta ongelmallisena.

KESK Keskusta arvosteli talousarvioiden alijäämäisyyttä. Saaristolakia se kannatti mutta vaati lisärahoitusta liikenneyhteyksiin.

VAS Vasemmistoliitto vaati työllisyystoimia ja ehdotti opiskelijoiden oleskelulupaesityksen ja tutkimusrahoitusesityksen hylkäämistä. Lasten säilöönotto pitäisi puolueen mukaan kieltää lailla.

VIHR Vihreät vastustivat metsitystukea, tutkimusrahoituksen laskentatavan muutosta ja opiskelijoiden perheenyhdistämisen tiukennuksia. Vammaisneuvostoille vaadittiin aloiteoikeutta.

R RKP:n Henrik Wickström kiitti liikenneinvestoinneista ja toivoi öljyntorjuntaan lisää resursseja.

> RIIKKA PURRA (VALTIOVARAINMINISTERI)
> Hallitus jatkaa säästöjä, sillä valtion velka on yli 200 miljardia ja seuraavan kauden säästötarve 8–11 miljardia.

> MARI RANTANEN (SISÄMINISTERI)

> KIMMO KILJUNEN (SD)
> Kotiin ulottuva tiedustelu on perustuslain kannalta ongelmallista eikä poista uhkia vaan sisältää autoritäärisen kehityksen riskin.

> SARI SARKOMAA (KOK)

> Esitys ei luo autoritääristä valtiota vaan tukkii lainsäädännön aukon, jota pahantekijät tietävät hyödyntää.

ANDERS ADLERCREUTZ (OPETUSMINISTERI)

> Esitys estäisi noin 800 nykyisen päiväkodin johtajan kelpoisuuden menettämisen vuonna 2030.

> Päiväkodin johtajan kelpoisuuden väljentäminen heikentäisi pedagogista johtamista ja varhaiskasvatuksen laatua.

MEDIA JA SALI

Talousarviokeskustelu näkyi mediassa lähinnä oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjettien kautta. Useat päivän asiat kuten vanhojen autojen ajoneuvoveron kevennys eivät näkyneet seurattujen medioiden jutuissa.

Talousarvion täydennys jäi vaihtoehtobudjettien varjoon VÄHÄINEN

Täydennyksen omat sisällöt eivät näkyneet jutuissa, esimerkiksi tuloarvion alentaminen Veikkauksen toimiluvan perusmaksun vuoksi. Budjettikeskustelu kulki mediassa oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjettien kautta: MTV Uutisten mukaan vasemmistoliitto ”kiristäisi veroja 8 miljardilla” ja Iltalehti kertoi hallituksen piirin kritiikistä SDP:tä kohtaan otsikolla ”Antti, ne ovat lisäveroja”. Tämä on linjassa salin kanssa, jossa kokoomus arvosteli SDP:n vaihtoehtobudjettia ja valtiovarainministeri Riikka Purra perusteli säästöjä yli 200 miljardin euron velalla.

Iltalehti 23.11.: SDP heitti miljardit pöytään – Nyt tulvii kritiikkiä: “Antti, ne ovat lisäveroja”

MTV Uutiset 23.11.: Vasemmistoliitto kiristäisi veroja 8 miljardilla ensi vuonna

Helsingin Sanomat 23.11.: Puolueiden ehdotukset | Arvio: Vasemmistoliiton veroehdotuksilla olisi kielteinen työllisyysvaikutus

HE 346/2026 vp

Vanhojen autojen veron kevennys EI NÄKYNYT

Valtiovarainvaliokunnan mietintö vähintään kymmenen vuotta vanhojen polttomoottoriautojen ajoneuvoveron kevennyksestä ei näkynyt seurattujen medioiden jutuissa. Kevennys on yhteensä 30 miljoonaa euroa eli kolme kertaa alun perin esitetyn verran. Oppositio jätti mietintöön kaksi vastalausetta.

VaVM 33/2026 vp

Siviilitiedustelu voisi ulottua koteihin VÄHÄINEN

Helsingin Sanomat kehysti asian ristiriidaksi: hallitus ”vetoaa turvallisuusuhkaan laajentaessaan tiedusteluvaltuuksia” mutta helpottaa samalla asuntojen lyhytvuokrausta. Ylen A-Talk käsitteli yleisemmin sitä, kuinka paljon valtuuksia viranomaisille pitäisi antaa turvallisuusuhkien torjumiseksi. Salissa painopiste oli kodin suojassa: SDP:n Kimmo Kiljunen piti kotiin ulottuvaa tiedustelua perustuslain kannalta ongelmallisena ja perussuomalaiset kiistivät puheet massavalvonnasta.

Helsingin Sanomat 24.11.: Perusoikeudet | Terroristit käyttävät Airbnb-asuntoja – Suomen hallitus haluaa helpottaa niiden vuokrausta

Yle 19.11.: Illan A-Talkissa puhetta turvallisuudesta ja kansalaisten oikeuksista – liity chattiin!

HE 298/2026 vp

Perunkirjoitus sähköiseksi ja määräaika pidemmäksi VÄHÄINEN

Kauppalehti kertoi, että lakiehdotus on tiistaina eduskunnassa ensimmäisessä käsittelyssä ja kuolinpesien asioiden hoito ”helpottuu helmikuusta lähtien”. Helsingin Sanomat kokosi muutokset perillisten näkökulmasta ja kertoi perinnönjaon helpottuvan, kun kuolinpesien asiointi sähköistyy. Kehys on käytännöllinen ja vastaa esityksen sisältöä sähköisestä asioinnista.

Kauppalehti 24.11.: Ratkaiseva päätös lähellä – Verottaja kertoo isosta muutoksesta kuolleen läheisen asioiden hoitoon

Helsingin Sanomat 23.11.: Perinnöt | Perinnön jakaminen helpottuu pian merkittävästi, kokosimme keskeisimmät muutokset

HE 107/2026 vp

Kela-kokeilu laajenee fysioterapiaan VÄHÄINEN

Jutuissa käsiteltiin kokeilun vaikutuksia eikä fysioterapian lisäämistä tai lääkärikäyntien korvausmäärän kasvattamista. Yle kertoi Kelan ja THL:n tutkimuksesta, jonka mukaan kokeilu ei näytä helpottavan julkisen sektorin hoitokuormaa. Iltalehti nosti esiin Kelan pääjohtajan Lasse Lehtosen puheen ”hoitoonpääsyn estojärjestelmästä”.

Yle 20.11.: THL:n tutkimus: Suuriksi korotetut Kela-korvaukset eivät näytä helpottavan julkisen sektorin taakkaa

Iltalehti 23.11.: Kelan pääjohtaja avautuu: Suomessa on “hoitoonpääsyn estojärjestelmä”

HE 186/2026 vp

Työelämätoimikuntien lakkauttaminen ja ammatillinen koulutus VÄHÄINEN

Työelämätoimikuntien lakkauttaminen ei näkynyt jutuissa, mutta ammatillisen koulutuksen leikkaukset näkyivät. Yle kertoi SAK:n vaalitentistä, jossa vihreiden Saara Hyrkkö syytti hallituspuolueita ”sumutuksesta” 120 miljoonan euron leikkausten vuoksi. Iltalehdessä ministeri Sari Multala sanoi, ettei ammatillinen koulutus tällä hetkellä pysty riittävän hyvin tuottamaan laadukasta koulutusta nuorille, kun taas salissa SDP:n Hanna Laine-Nousimaa kytki laadun vaarantumisen nimenomaan noin 800 000 euron säästöön.

Yle 20.11.: Vihreiden Hyrkkö syytti hallituspuolueita ”sumutuksesta” – amisleikkaukset kuumensivat vaalitentin

Iltalehti 18.11.: Karmea luku paljastui ammattikouluista – Kokoomus-ministeri: “Ei voi olla niin”

HE 212/2026 vp

Jäi uutisoinnin ulkopuolelle. Seurattujen medioiden jutuissa eivät näkyneet perustuslain muutos vaalipiirien määrästä, naisiin kohdistuvan väkivallan direktiivin täytäntöönpano eikä uusien maahanmuuttajien kotoutumistuki. Myöskään säilöönottoa ja perheenyhdistämistä koskevat esitykset eivät näkyneet, vaikka käännytyslaki ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisu olivat esillä.

Seuranta 18.11.–24.11.: kotimainen media, 3126 verkkojuttua.

TULOSSA

- **Ke 25.11. klo 14** Täysistunto äänestää ammatillisesta koulutuksesta, kuntalaista, metsitystuesta ja ulkomaisten opiskelijoiden oleskeluluvista.
- **Ke 25.11.** Täysistunnossa pöydällä mietinnöt kotoutumistuesta ja poliisin oikeudesta pysäyttää drooneja.
- **Ke 25.11. klo 9** Lakivaliokunta ratkaisee mietintönsä varmuusvankeudesta ja elinkautisvankien vapauttamisesta.
- **Ke 25.11.** Hallintovaliokunta ja sivistysvaliokunta kuulevat asiantuntijoita uudesta valmiuslaista.
- **To 26.11.** Valtiovarainvaliokunnan jaostossa esitellään talousarvion mietintöluonnoksia muun muassa sosiaali- ja terveysministeriön pääluvusta.
- **Pe 27.11.** Valtiovarainvaliokunta yhdistää talousarvion täydennyksen vuoden 2027 talousarvion käsittelyyn.

LYHYESTI

- Siviilipalvelus kestää 347 päivää ja tukee jatkossa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta. EV 187/2026 vp (HE 196/2026 vp)
- Valtion eläkerahastosta siirretään vuonna 2027 talousarvioon 67,5 prosenttia eläkemenoista. EV 188/2026 vp (HE 231/2026 vp)
- Muille kuin asuinrakennuksille energiatehokkuuden vähimmäisvaatimukset vuosien 2030 ja 2033 loppuun mennessä. EV 176/2026 vp (HE 164/2026 vp)
- Rikosilmoituksen kirjaamista voidaan lykätä enintään vuodella tietyin perustein. EV 177/2026 vp (HE 138/2026 vp)
- Kirjallinen kysymys: onko hallitus sitoutunut vähentämään köyhyysriskissä olevia 100 000 henkilöllä? KK 508/2026 vp
- Kirjallinen kysymys: uudistaako hallitus vihapuhelainsäädäntöä EU:n rikkomusmenettelyn jälkeen? KK 507/2026 vp
- Hallintovaliokunta tukee EU:n sitovia sääntöjä lasten seksuaaliväkivallan torjuntaan verkossa. UJ 24/2026 vp (U 69/2022 vp)
- Sivistysvaliokunta tukee digitaalisia tutkintotodistuksia mutta pitää osaa vaatimuksista liian raskaina. SiVL 14/2026 vp (U 73/2026 vp)

Aineisto: 99 eduskunnan asiakirjaa, joista 78 analysoitu ja 21 vain PDF:nä; 131 puheenvuoroa.

KAIKKI PUHEENVUOROT PUOLUEITTAIN

Jokaisesta puheenvuorosta on tässä yhden virkkeen tiivistelmä sen yleisteemasta. Puheenvuorot ovat kokonaisuudessaan täysistuntojen pöytäkirjoissa.

KOK 26 puheenvuoroa

Timo Heinonen HE 346/2026 vp Kiittää ministeriä esityksestä ja arvostelee SDP:n vaihtoehdon 1,2 miljardin leikkauksia sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä veronkiristyksiä, jotka heikentäisivät ostovoimaa.

Ben Zyskowicz HE 346/2026 vp SDP:n yli miljardin säästöt sosiaali- ja terveyspalveluihin ovat takinkääntö, kun puolue on kolme vuotta arvostellut hallituksen säästöjä julmiksi.

Janne Jukkola HE 346/2026 vp Kiittää maatalouden huomioimisesta, erityisesti sika-alan salmonellavahinkorahaston kymmenen miljoonan pääomituksesta ja 58 miljoonan lisäyksestä aloitus- ja investointiavustuksiin.

Juha Hänninen HE 346/2026 vp Nuorisotyöttömyys on vakava ongelma; esitys sisältää tärkeitä turvallisuuspanostuksia drooninentorjuntaan, Syyttäjälaitokselle ja Puolustusvoimille.

Juha Hänninen HE 346/2026 vp Esitys vahvistaa turvallisuutta, huoltovarmuutta ja autoilijoiden arkea pääosin uudelleenkohdennuksin, mutta velkaantuminen jatkuu yhä liian korkealla tasolla.

Ben Zyskowicz HE 346/2026 vp Syyttäjälaitoksen lisäraha on tarpeen; oikeuslaitoksen kustannuksia pitäisi hillitä valituskielloilla, jotta mitättömät asiat eivät etenisi hovioikeuteen.

Juha Hänninen HE 348/2026 vp Esitys on ennen kaikkea turvallisuus- ja varautumisesitys, sillä yksittäinen kunta ei voi yksin varautua vakavimpiin öljyvahinkoihin ja vastuut on sovittava ennen kriisiä.

Janne Jukkola HE 348/2026 vp Suomenlahden riskeihin varautuminen on tärkeää, mutta myös Pohjanlahden rannikon valmius on turvattava ja kuntien uusille velvoitteille on löydettävä riittävä pitkäjänteinen rahoitus.

Pauli Kiuru HE 348/2026 vp Kaikki öljyonnettomuuksien torjuntaa parantavat toimet ovat tervetulleita, sillä riskit Suomenlahdella eivät pienene niin kauan kuin Venäjän ja Ukrainan sota jatkuu.

Pauli Kiuru HE 298/2026 vp Vuoden 2019 laajoissa tiedustelulaeissa on ymmärrettävästi korjattavaa, ja ministeriltä kysytään, ovatko aukot hallinnassa, jos perustuslakia muutetaan ja lait päivitetään tällä vaalikaudella.

Juha Hänninen HE 298/2026 vp Esitys on perusteltu, koska lainsäädäntö ei saa estää nykyisten uhkien torjuntaa, ja tuomioistuimen päätösvalta sekä riippumaton valvonta turvaavat oikeusturvan.

Pauli Kiuru HE 298/2026 vp Esitys poistaa ammottavan aukon, jossa vihamieliset toimijat voivat suunnitella tekojaan kotona, ja valvonnan on oltava aukotonta, koska kyse on myös yksityisyydensuojasta.

Juha Hänninen HE 300/2026 vp Uskottava maahanmuuttojärjestelmä edellyttää tehokkaita palautuksia, ja esitys puuttuu turvapaikkahakemusten käyttämiseen palautuksen estämiseksi heikentämättä palautuskieltoa tai perusoikeuksia.

Juha Hänninen HE 338/2026 vp Esitys parantaa äänestäjien yhdenvertaisuutta muuttamatta nykyisiä vaalipiirejä, mutta pohjoisen ja itäisen Suomen alueellinen edustus eduskunnassa on turvattava jatkossakin.

Juha Hänninen HE 344/2026 vp Esitys vahvistaa uhrien suojaa velvoittamalla poliisin arvioimaan uuden väkivallan riskin, säätää vahingoittamistarkoituksessa tehdyn henkilötietojen levittämisen rangaistavaksi ja turvaa tukikeskukset.

Juha Hänninen HE 342/2026 vp Ajoneuvoverolain uudistus selkeyttää ja yksinkertaistaa sääntelyä ilman uusia rasitteita autoilijoille, mutta katsastusmuutosten vaikutuksia harvaan asutuilla alueilla on seurattava.

Juha Hänninen HE 307/2026 vp Verotusmenettelyn uudistus vähentää byrokratiaa, lisää sähköistä asiointia, nopeuttaa käsittelyä ja tehostaa tiedonantovelvollisuuksien laiminlyönneistä seuraavia sanktioita.

Sari Sarkomaa HE 312/2026 vp Päiväkodin johtajan kelpoisuuden väljentäminen heikentäisi pedagogista johtamista ja varhaiskasvatuksen laatua, eikä sille ole tutkimusnäyttöä tai henkilöstöpulaan perustuvaa tarvetta.

Juha Hänninen HE 312/2026 vp Päiväkodin johtajan kelpoisuusvaatimuksia ei pidä laskea, koska ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita johtajia on saatavilla jatkossakin.

Juha Hänninen HE 212/2026 vp Esitys vahvistaa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä säätämällä varautumisvelvollisuuden myös yksityisille toisen asteen koulutuksen järjestäjille, jotta opinnot eivät katkea häiriötilanteissa.

Juha Hänninen HE 161/2026 vp Esitys vahvistaa opiskeluperusteisen maahanmuuton uskottavuutta kohtuullisin keinoin, kuten perheenyhdistämisen vuoden odotusajalla, selkeämmällä toimeentulovaatimuksella ja kielitaitovaatimuksella.

Juha Hänninen HE 304/2026 vp Hallituksen bensapaketti keventää pitkää työmatkaa autolla kulkevien kustannuksia nostamalla työmatkakuluvähennyksen enimmäismäärän 7 800 euroon ja keventämällä vanhojen autojen ajoneuvoveroa.

Juha Hänninen HE 115/2026 vp Taiteen perusopetuksen uudistus parantaa opetuksen saavutettavuutta ja vahvistaa kokonaisturvallisuutta lisäämällä lasten ja nuorten yhteisöllisyyttä ja henkistä kriisinkestävyyttä.

Juha Hänninen HE 120/2026 vp Esitys antaa Rikosseuraamuslaitokselle selkeät valtuudet poikkeustilanteisiin ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan vankiloissa sekä parantaa samalla vankien oikeusturvaa ja kuntoutumista.

Juha Hänninen HE 107/2026 vp Kuolinpesän sähköinen asiointi, osakasrekisteri ja pidempi perunkirjoitusaika tuovat suruaikaan inhimillisyyttä, kun paperiasiointi säilyy kaikille vaihtoehtona.

Juha Hänninen HE 181/2026 vp Esitys parantaa potilas- ja asiakasturvallisuutta vaatimalla henkilöstöltä riittävää kielitaitoa ja tehostamalla palveluntuottajien taustojen selvittämistä sekä harmaan talouden torjuntaa.

PS 34 puheenvuoroa

Juho Eerola HE 346/2026 vp Kiittää lisärahoista Syyttäjälaitokselle, Puolustusvoimille, Rajavartiolaitokselle ja drooneja vastaan; Suomenlahden öljyntorjuntaan tarvitaan myöhemmin vielä lisää varoja.

Sanna Antikainen HE 346/2026 vp Esitykseen sisältyvä lapsirauhan koventamisperuste kiristää rangaistusta, jos lapsi joutuu todistamaan väkivaltaa; hallitus parantaa näin naisten ja tyttöjen turvallisuutta.

Anne Rintamäki HE 346/2026 vp Esityksessä on pieniä mutta hyviä yksityiskohtia, kuten maataloustuet, matkakuluvähennyksen korotus, vanhojen autojen ajoneuvoveron alennus ja ampumaratojen lisärahoitus.

Juho Eerola HE 348/2026 vp Esitys on erinomainen, koska Suomenlahden öljyonnettomuudessa on kyse vain siitä, milloin se sattuu, ja lisäksi Kotkan rannikkoalueen varuskunnan lakkauttaminen pitäisi perua.

Juho Eerola HE 348/2026 vp Kotkan varuskunnan lakkauttaminen oli vahingollista, koska varusmiehet voisivat öljyonnettomuudessa avustaa ja hoitaa torjuntaa operatiivisesti esimerkiksi asettamalla puomeja.

Sanna Antikainen HE 298/2026 vp Julkisuudessa levitetty puhe massavalvonnasta on väärää tietoa, sillä laki on tehty vakavien rikollisten kiinni saamiseksi ja Suomen turvallisuuden parantamiseksi.

Anne Rintamäki HE 298/2026 vp Uhkiin on puututtava ennakolta, eikä puhe massavalvonnasta pidä paikkaansa, joten esitys on tarpeellinen ja vastuullinen uudistus Suomen turvallisuudelle.

Sanna Antikainen HE 298/2026 vp Esitys korjaa vakavan puutteen, koska kotirauha on suojannut vakoojia ja terroristeja, ja tarkasti rajatut tuomioistuimen luvalla käytettävät tiedusteluvaltuudet ovat välttämättömiä.

Anne Rintamäki HE 299/2026 vp Esitys on kannatettava, koska Suomeen muuttavan on elätettävä perheensä ilman veronmaksajien apua ja viranomaisyhteistyö auttaa puuttumaan työelämän väärinkäytöksiin.

Mikko Lundén HE 300/2026 vp Kielteisellä turvapaikkapäätöksellä on oltava todellinen vaikutus, ja esitys tehostaa palautuksia estämällä palautusvaiheen hakemusten käytön maassa oleskelun pitkittämiseen.

Juho Eerola HE 300/2026 vp Säilöön otettujen lasten määrä on pieni suhteessa hakijoiden kokonaismäärään, ja omien kokemusten perusteella alaikäisiksi ilmoittautuneet ovat usein olleet lähes täysi-ikäisiä.

Anne Rintamäki HE 300/2026 vp Maasta poistamista koskevien päätösten on johdettava täytäntöönpanoon, ja aito suojelun tarve on erotettava väärinkäytöstä yksilöllisellä ja oikeasuhtaisella arvioinnilla.

Rami Lehtinen HE 300/2026 vp Lakimuutoksilla ei rajoiteta turvapaikan hakemista vaan varmistetaan oleskeluoikeudettomien maasta poistaminen ja järjestelmän hallittavuus, jotta aidosti suojelua tarvitsevat pääsevät Suomeen jatkossakin.

Anne Rintamäki HE 338/2026 vp Esitys tukee äänestäjien yhdenvertaisuutta antamalla eduskunnalle joustoa arvioida vaalipiirijakoa, koska äänen painon ei pidä riippua asuinpaikasta.

Anne Rintamäki HE 344/2026 vp Lapsen läsnäolo väkivaltatilanteessa on perusteltua säätää rangaistusta koventavaksi, koska lapsi voi traumatisoitua pahasti ja lähisuhdeväkivalta on Suomessa liian yleistä.

Merja Rasinkangas HE 344/2026 vp Uusi lapsirauhaa koskeva koventamisperuste on tarpeellinen, koska koulupoliisina saadun kokemuksen mukaan kotona nähty tai kuultu väkivalta jättää lapseen pitkäaikaiset jäljet.

Jaana Strandman HE 344/2026 vp Riskiarvioinnin kehittäminen ja uhrien suojelu ovat esityksessä tärkeitä, mutta seuraavaksi rangaistavaksi tulisi säätää pakottava kontrolli ja henkinen väkivalta.

Rami Lehtinen HE 344/2026 vp Esitys on oikeansuuntainen, mutta perheväkivaltajuttujen käsittelyä pitäisi nopeuttaa ja pakottavan kontrollin kriminalisointi olisi vaikeaa näyttövaikeuksien ja väärinkäytön riskin vuoksi.

Mauri Peltokangas HE 150/2026 vp Hallintovaliokunta ehdottaa kuntien varautumisen ohjausta ja nuorisovaltuuston aloiteoikeutta koskevien muutosten hyväksymistä muuttamattomina sekä lausumaa nuorten, ikääntyneiden ja vammaisten vaikutusmahdollisuuksien edistämisestä.

Mauri Peltokangas HE 150/2026 vp Mietintöön jätettiin yksi vastalause, mutta lausumaehdotus antaa suuntaa tulevalle ja nuorisovaltuutettujen osallistuminen kunnalliseen päätöksentekoon on erittäin tärkeää.

Mikko Lundén HE 161/2026 vp Esitys asettaa opiskeluperusteiselle maahanmuutolle selkeät ehdot ja puuttuu väärinkäytöksiin, kuten tilille vain lupaa varten näytille siirrettyihin toimeentulovaroihin.

Ritva Elomaa HE 115/2026 vp Uudistus on tarpeellinen ja parantaa saavutettavuutta, mutta opposition lisärahaa vaativia lausumia on valtiontalouden nykytilanteessa vaikea toteuttaa.

Juho Eerola HE 120/2026 vp Lakivaliokunta puoltaa vankeuslain muutoksia pienin muutoksin, koska ne selkeyttävät sääntelyä ja parantavat vankilaturvallisuutta sekä Rikosseuraamuslaitoksen valmiutta vakaviin häiriötilanteisiin.

Mikko Lundén HE 120/2026 vp Esitys lisää vankiloiden turvallisuutta tiukentamalla vankilomien turvallisuusarviointia ja sijoittamalla järjestäytyneeseen rikollisuuteen kytkeytyviä vankeja tehostetun valvonnan osastoille.

Mauri Peltokangas HE 120/2026 vp Esitys on erittäin hyvä, mutta lakia pitäisi muuttaa niin, ettei jo enimmäisrangaistuksen saanut saa uudesta rikoksesta käytännössä alennusta.

Ritva Elomaa HE 166/2026 vp Maa- ja metsätalousvaliokunta puoltaa yksimielisesti uutta saaristolakia, joka vahvistaa saariston elinvoimaa, turvaa yhteysalusliikennettä ja parantaa palveluiden saatavuutta sekä huoltovarmuutta.

Mikko Lundén HE 166/2026 vp Vuodelta 1981 peräisin oleva saaristolaki on uudistettava, ja valtion vastuuta yhteysalusliikenteestä on vahvistettava, koska vakituinen saaristoasutus tukee palveluja, huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta.

Mauri Peltokangas HE 166/2026 vp Saaristolaki on oikean suuntainen ja lämpimästi kannatettava, mutta valtion kannattaisi tarkastella myös mantereen ja Ahvenanmaan välisten yhteysalusten nykyistä kuntoa.

Ritva Elomaa HE 101/2026 vp Maa- ja metsätalousvaliokunta puoltaa yksimielisesti sika-alan salmonellavahinkorahastoa, joka antaa sikatiloille pysyvän turvan tartuntojen jopa kymmenien miljoonien eurojen vahinkoja vastaan.

Merja Rasinkangas HE 101/2026 vp Rahasto turvaa kotimaista ruuantuotantoa ja huoltovarmuutta, koska yksittäinen sikatuottaja ei saa jäädä yksin kantamaan kohtuutonta salmonellariskiä.

Mauri Peltokangas HE 101/2026 vp Rahasto on erinomainen, mutta suurten tilojen tautiriskin vuoksi suojeltuja naakkoja pitäisi voida poistaa luvalla ongelma-alueilta.

Mauri Peltokangas HE 228/2026 vp Hallintovaliokunta puoltaa yksimielisesti, että Kela laskuttaa kuntien osuuden perustoimeentulotuesta kuukausittain, mikä lisää läpinäkyvyyttä ja kannustaa kuntia ehkäisemään tuen tarvetta.

Mauri Peltokangas HE 107/2026 vp Hallintovaliokunta pitää Verohallinnon kuolinpesäpalvelua oikean suuntaisena uudistuksena, mutta hyödyt jäävät pienemmiksi paperilla asioiville ja ulkomaisia perintöjä koskevissa tapauksissa.

Mikko Lundén HE 107/2026 vp Uudistus keventää surevien omaisten byrokratiaa ja pidentää perunkirjoitusaikaa, mutta paperiasiointi on säilytettävä ja vaikutuksia on seurattava käytännössä.

SD 30 puheenvuoroa

Joona Räsänen HE 346/2026 vp Hallituksen perintö on historiallisen suuri velka ja heikkenevä työllisyys, kun taas kokoomus itse esittää eläkeläisiltä kahden miljardin leikkausta.

Pia Viitanen HE 346/2026 vp Hallituksen talouspolitiikka on haaksirikko ennätysvelan ja 25 prosentin nuorisotyöttömyyden vuoksi, kun taas kokoomus esittää kahden miljardin leikkauksia eläkkeisiin.

Lauri Lyly HE 346/2026 vp Täydentävästä esityksestä puuttuvat työllisyystoimet, vaikka työttömiä työnhakijoita on 326 000 ja yli kaksi vuotta työttömänä olleita 80 000.

Ville Merinen HE 346/2026 vp Nuorten työllistäminen on ampumaratoja tärkeämpää, kun joka neljäs nuori on työtön; ministerin on kerrottava, mitä hallitus asialle todella tekee.

Jani Kokko HE 346/2026 vp Sosiaali- ja terveyspalvelujen lisämiljardit perustuvat edellisen hallituksen lakiin; 12,4 miljardin lisävelka kyseenalaistaa yhteisöveron alennuksen ja öljyvahinkoihin on varauduttava.

Pia Viitanen HE 346/2026 vp Hallitus jättää ennätysvelan ja kasvavan työttömyyden; yhteisöveron alennuksen sijaan pitäisi tukea pieniä yrityksiä ja vahvistaa nuorisotakuuta.

Juha Viitala HE 348/2026 vp Esityksen tavoitetta on helppo kannattaa, mutta toiminnalle tarvitaan pitkäaikainen rahoitus ja yhteistyömallia olisi arvioitava ja tarvittaessa laajennettava muillekin rannikkoalueille.

Kimmo Kiljunen HE 348/2026 vp Esitys on erittäin kannatettava, koska matala Suomenlahti on haavoittuvainen, mutta kuntien yhteistyön lisäksi tarvitaan myös rannikkovaltioiden välistä yhteistyötä.

Kimmo Kiljunen HE 298/2026 vp Kotirauha on yksilön oikeusturvan kriittisin alue, ja vakavaan toimintaan aikovat siirtyvät muualle, joten tällainen valvontalainsäädäntö luo autoritaarisen yhteiskunnan peruselementtejä.

Kimmo Kiljunen HE 298/2026 vp Turvallisuushuoli on yhteinen, mutta kotiin ulottuva tiedustelu on perustuslain kannalta ongelmallista, ei poista uhkia ja sisältää autoritäärisen kehityksen riskin.

Kimmo Kiljunen HE 300/2026 vp Vuoden 1939 Ariadne-aluksen juutalaispakolaisten kohtalo osoittaa, että aidosti suojelua hakevien tarpeet on tunnistettava eikä turvapaikan saamista pidä vaikeuttaa.

Helena Marttila HE 300/2026 vp Turvapaikanhakijan on usein äärimmäisen vaikea näyttää toteen suojelun tarvettaan ja lasten säilöönotto vaatii huolellista valiokuntakäsittelyä, sillä kiireellinen sijoituskaan ei välttämättä palvele lasten etua.

Kimmo Kiljunen HE 338/2026 vp Esitys ansaitsee tuen myös opposition edustajalta, koska kansainväliset vaalitarkkailijat ovat moittineet Suomen kohtuuttoman korkeaa piilevää äänikynnystä.

Helena Marttila HE 344/2026 vp Lapsirauhaa koskeva koventamisperuste on tärkeä, mutta pakottavan kontrollin kriminalisointi jäi pois ja digitaaliseen väkivaltaan kuten syvävääreennöksiin olisi pitänyt puuttua voimakkaammin.

Hanna Laine-Nousimaa HE 344/2026 vp Esitys vie lainsäädäntöä oikeaan suuntaan esimerkiksi maksuttomilla tukikeskuksilla, mutta lisäksi tarvitaan riittävät resurssit palveluihin, turvakoteihin ja väkivaltatyöhön.

Hanna Laine-Nousimaa HE 312/2026 vp Ammattiryhmiä ei pidä asettaa vastakkain, mutta valiokunnan on varmistettava johtajien riittävä pedagoginen osaaminen, lisäopintojen saavutettavuus ja nykyisten johtajien kelpoisuuden säilyminen.

Timo Suhonen HE 312/2026 vp Sosionomien mahdollisuus toimia päiväkodin johtajana on perusteltu, koska varhaiskasvatus tarvitsee pedagogisen osaamisen rinnalla sosiaalialan asiantuntemusta.

Tuula Haatainen HE 212/2026 vp Valiokunta pitää perusteltuna toisen asteen koulutuksen järjestäjien varautumisvelvollisuutta ja ylioppilaskokeiden siirtomahdollisuutta poikkeusoloissa sekä edellyttää viranomaisten tiedonsaantioikeuden täsmentämistä.

Juha Viitala HE 212/2026 vp Poikkeusoloihin varautuminen on tarpeen, mutta työelämätoimikuntien lakkauttaminen heikentäisi koulutuksen työelämäyhteyttä ja laadunvarmistusta, minkä vuoksi vastalauseen 2 mukaista ehdotusta on kannatettava.

Hanna Laine-Nousimaa HE 212/2026 vp Varautumisen vahvistaminen on tarpeellista, mutta työelämätoimikuntien lakkauttaminen noin 800 000 euron säästön vuoksi vaarantaa koulutuksen laadun, työelämäyhteyden ja opiskelijoiden oikeusturvan.

Timo Suhonen HE 212/2026 vp Työelämätoimikuntien lakkauttaminen on huolestuttavaa, koska nuorisotyöttömyyden ja muuttuvien osaamistarpeiden aikana koulutuksen ja työelämän yhteistyötä pitäisi vahvistaa eikä heikentää.

Lauri Lyly HE 212/2026 vp Työelämätoimikuntien rooli on ratkaiseva ammatillisen opetuksen sisältöjen ja laadun kannalta, joten vastalauseen 2 mukaista ehdotusta niiden roolin säilyttämisestä voi tukea.

Tuula Haatainen HE 212/2026 vp Asiantuntijat vastustivat laajasti työelämätoimikuntien lakkauttamista, jonka vähäiset säästöt olisi saatu toimikuntia yhdistämällä; paikallinen yhteistyö ei korvaa valtakunnallista kehittämistä.

Lauri Lyly HE 150/2026 vp Valiokunnan lausumaehdotus vaikuttamistoimielinten kehittämisestä on hyvä, vaikka yhden pykälän muutos ei paljon ratkaise, koska nuorisovaltuustojen asema on jo hoidettu hallintosäännöillä.

Lauri Lyly HE 161/2026 vp Toimeentulovaatimuksen tarkennus ja vuoden odotusaika perheenyhdistämiselle ovat paikallaan, koska Suomen kustannustaso yllättää monet kansainväliset opiskelijat ja heitä näkyy ruokajonoissa.

Lauri Lyly HE 304/2026 vp Matkakuluvähennyksen enimmäismäärä pitäisi nostaa 8 400 euroon ja alaraja laskea 750 euroon, joten käsiteltäviksi esitetään kaksi vastalauseen lausumaehdotusta.

Lauri Lyly HE 304/2026 vp Työmatkakuluvähennyksen alarajan nosto 900 euroon kiristää kaikkien vähennyksen saajien verotusta, joten sosiaalidemokraatit olisivat laskeneet alarajaa ja laajentaneet vähennystä hallitusta enemmän.

Tuula Haatainen HE 115/2026 vp Sivistysvaliokunta ehdottaa taiteen perusopetuksen lakien hyväksymistä muuttamattomina ja lausumaa, jolla valtioneuvoston edellytetään edistävän varhaisiän taidekasvatuksen säilymistä osana taiteen perusopetusta.

Kim Berg HE 186/2026 vp Yksityisten lääkärikäyntien korvauskokeilu ei ole vähentänyt julkisen perusterveydenhuollon kuormitusta vaan tukee yksityistä terveydenhuoltoa julkisin varoin ilman näyttöä terveyshyödyistä.

Lauri Lyly HE 107/2026 vp Uudistus on hyvä ja perunkirjoitusajan pidentäminen järkevää, mutta iäkkäiden osakkaiden vuoksi paperinen vaihtoehto tarvitaan vielä vuosia.

KESK 3 puheenvuoroa

Hannu Hoskonen HE 346/2026 vp Täydentävä esitys on pieni asia; suurempi ongelma on kallista energiaa aiheuttava ilmastopolitiikka, eikä toimivaan eläkejärjestelmään saa koskea.

Anne Kalmari HE 346/2026 vp Sekä tämän että ensi vuoden talousarvio ovat alijäämäisiä eikä talouskuria ole; säästyneet rahat jaettiin vaalibudjetin tapaan pieninä lisäyksinä.

Mauri Kontu HE 166/2026 vp Keskusta kannattaa saaristolain uudistusta mutta vaatii tavoitteille konkreettisia keinoja, erityisesti lisärahoitusta saariston liikenneyhteyksiin jo ensi vuoden talousarviossa.

VIHR 8 puheenvuoroa

Saara Hyrkkö HE 346/2026 vp Täydentävä esitys ei korjaa hallituksen epäonnistunutta talouspolitiikkaa; on kysyttävä, mihin säästöpaine kasautuu, jos eläkkeet rajataan säästöjen ulkopuolelle.

Inka Hopsu HE 346/2026 vp Nuorisotyöttömyys nousi 26,1 prosenttiin, mutta esityksessä ei ole lisäpanostuksia nuorisotakuuseen; hallituksen pitäisi perua kuntouttavan työtoiminnan alasajo.

Tiina Elo HE 212/2026 vp Työelämätoimikuntia ei pidä lakkauttaa vaan uudistaa yhteistyössä työelämän ja koulutuksen toimijoiden kanssa, sillä nuorisotyöttömyyden aikana työelämäyhteyksiä on vahvistettava.

Tiina Elo HE 150/2026 vp Vammaisneuvostolle on kirjattava lakiin aloiteoikeus samoin kuin nuorisovaltuustolle, joten 28 pykälää on muutettava vastalauseen mukaisesti YK:n vammaissopimuksen velvoitteiden vuoksi.

Tiina Elo HE 178/2026 vp Metsitystukiesitys on hylättävä ja valmisteltava uudelleen, koska se ei ohjaa metsitystä pois turvemailta, voi haitata ennallistamistavoitteita ja huomioi vesistövaikutukset heikosti.

Tiina Elo HE 161/2026 vp
Väärinkäytösten ehkäisy on kannatettavaa, mutta esitetyt keinot ovat suhteettomia ja loukkaavat oikeutta perhe-elämään, joten edustaja Lohikosken hylkäysehdotusta on kannatettava.

Tiina Elo HE 229/2026 vp
Innovaatiorahoituksen laskeminen mukaan tutkimus- ja kehittämisrahoitukseen on käytännössä leikkaus, joka heikentää Suomen kestävää kasvua, joten vihreät kannattavat hylkäysesitystä.

Tiina Elo HE 115/2026 vp Ilman lisärahaa toteutettava uudistus vie resursseja erityisesti musiikkioppilaitoksilta ja voi jättää laatuvaatimukset täyttäviä oppilaitoksia ilman järjestämislupaa.

VAS 12 puheenvuoroa

Hanna Sarkkinen HE 346/2026 vp
Kysyy, miksi talouskasvu ei näy työllisyydessä, miksi esityksessä ei ole lisää työllisyystoimia ja mitä Veikkauksen myyntivaltuuksilla tavoitellaan.

Pia Lohikoski HE 299/2026 vp
Tiedonvaihdon parantaminen on hyvä asia, mutta korkeat tulorajat voivat sitoa työntekijän hyväksikäyttävään työnantajaan, ja viranomaiset tarvitsevat lisäksi riittävät valvontaresurssit.

Pia Lohikoski HE 300/2026 vp Esityksen vaikutusarviot ovat puutteelliset, se heikentää perusoikeuksia ja oikeusturvaa, ja lasten säilöönotto pitäisi madaltamisen sijaan kieltää lailla.

Pia Lohikoski HE 344/2026 vp Poliisin velvollisuus arvioida uhrin väkivaltariski on askel oikeaan suuntaan, mutta naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen sopimuksen toimeenpanossa riittää työtä ja turvakotipaikkoja tarvitaan lisää.

Pia Lohikoski HE 312/2026 vp
Päiväkodin johtajan työ on ennen kaikkea pedagogista johtamista, joten laajaa vastustusta herättänyt esitys on ongelmallinen, vaikka sosionomien osaaminen on varhaiskasvatuksessa korvaamatonta.

Pia Lohikoski HE 212/2026 vp
Ammatillisen koulutuksen työelämätoimikuntien lakkauttaminen heikentää työelämäyhteyttä ja opiskelijoiden oikeusturvaa, joten lakiehdotukset tulee hyväksyä vastalauseen 2 mukaisina.

Pia Lohikoski HE 150/2026 vp Edustaja Elon ehdotusta vammaisneuvostojen aloiteoikeudesta on kannatettava, koska YK:n vammaissopimus velvoittaa osallistamaan vammaiset heitä koskevaan päätöksentekoon kunnissa.

Pia Lohikoski HE 178/2026 vp Edustaja Elon hylkäysehdotusta on kannatettava, koska turvemaille kohdistuva metsitystuki ja ojitukset aiheuttavat merkittäviä ilmasto-, luonto- ja vesistöriskejä.

Pia Lohikoski HE 161/2026 vp
Lakiehdotus on hylättävä, koska vuoden odotusaika perheenyhdistämiselle on kohtuuton ja väärinkäytöksiin pitäisi puuttua valvomalla koulutusagentteja eikä rajoittamalla opiskelijoiden oikeuksia.

Pia Lohikoski HE 304/2026 vp Edustaja Lylyn tekemiä ehdotuksia matkakuluvähennyksestä on kannatettava.

Pia Lohikoski HE 229/2026 vp Esitys rikkoo parlamentaarisen sovun tutkimus- ja kehittämisrahoituksesta ja mahdollistaa tutkimusrahoituksen leikkaamisen, joten vasemmistoliitto ehdottaa lakiehdotuksen hylkäämistä.

Pia Lohikoski HE 115/2026 vp
Uudistuksen tavoite on hyvä, mutta ilman asiantuntijatyöryhmän esittämää kymmenen miljoonan euron lisärahoitusta se uhkaa ajaa taiteenalat keskinäiseen kilpailuun resursseista.

R 1 puheenvuoroa

Henrik Wickström HE 346/2026 vp
Kiittää liikenneinvestoinneista ja toivoo öljyntorjuntaan lisää resursseja; kysyy, haittaavatko opposition veronkiristysesitykset yritysten investointeja.

MUUT 17 puheenvuoroa

Riikka Purra HE 346/2026 vp Hallitus jatkaa säästöjä myös täydentävässä esityksessä, sillä kasvu elpyy mutta valtion velka on yli 200 miljardia ja seuraavan kauden säästötarve on 8–11 miljardia.

Riikka Purra HE 346/2026 vp
Eläkkeiden rajaaminen ulkopuolelle siirtäisi säästöt muille, työllisyyttä heikentää laahaava kotimarkkina ja yhteisöveron alennuksen peruminen olisi poukkoilevaa veropolitiikkaa.

Sari Multala HE 348/2026 vp
Uudenmaan ja Kymenlaakson 14 rannikkokuntaa muodostaisivat yhteistyöalueen suuren alusöljyvahingon jälkitorjuntaan, ja valtio tukisi varautumissuunnittelua vuonna 2027 kertaluontoisella 700 000 eurolla.

Sari Multala HE 348/2026 vp Esitys ei tuo kunnille uusia velvoitteita vaan vahvistaa Suomenlahden kuntien yhteistä jälkitorjunnan suunnittelua, koska riski on siellä suurempi kuin Pohjanlahdella.

Mari Rantanen HE 298/2026 vp
Suojelupoliisi voisi jatkossa tarkoin rajatuissa tilanteissa käyttää kotona teknistä kuuntelua ja paikkatiedustelua, koska nykylaki jättää kotirauhan piiriin ammottavan katvealueen.

Mari Rantanen HE 298/2026 vp Esitys ei luo autoritääristä valtiota vaan tukkii lainsäädännön aukon, jota pahantekijät tietävät hyödyntää, ja toimivaltuudet ovat nykytilanteessa täysin välttämättömiä.

Mari Rantanen HE 298/2026 vp
Valtuudet ovat välttämättömiä ennakkovaroitusten saamiseksi ja niitä käytetään viimesijaisesti monikerroksisen valvonnan alaisena, eivätkä ne kohdistu tavallisiin lakia noudattaviin suomalaisiin.

Mari Rantanen HE 299/2026 vp
Perheenyhdistämisen toimeentuloedellytyksen euromäärät siirrettäisiin viranomaisohjeesta vuosittain tarkistettavaan asetukseen ja viranomaisten tiedonvaihtoa tehostettaisiin työperäisen hyväksikäytön torjumiseksi.

Mari Rantanen HE 300/2026 vp
Ulkomaalaislain muutoksilla tehostetaan palautuksia, sovitetaan säilöönotto ja pakenemisen vaaran arviointi EU:n paluuasetukseen sekä ehkäistään kansainvälisen suojelun menettelyn väärinkäyttöä.

Mari Rantanen HE 300/2026 vp
Turvapaikka edellyttää osoitettuja perusteita, kielteisen päätöksen saaneiden on poistuttava maasta, ja hallitus on tehostanut palautuksia merkittävästi.

Mari Rantanen HE 300/2026 vp
Turvapaikkahakemukset ovat puolittuneet hallituskaudella ja EU:n paluuasetuksen keinoja palautusten nopeuttamiseen pitäisi hyödyntää laajemmin myös hallituskauden päätyttyä.

Leena Meri HE 338/2026 vp
Perustuslain muutos laskisi Manner-Suomen vaalipiirien sallitun määrän 9–15:een korkeiden piilevien äänikynnysten vuoksi, mutta nykyiset vaalipiirit eivät muutu.

Leena Meri HE 338/2026 vp Piilevää äänikynnystä on yritettävä ratkaista, vaikka osa puolueista vastustaa puoluesihteerien kanssa valmisteltua esitystä, joka ei muuta yhtään vaalipiiriä.

Leena Meri HE 344/2026 vp Esitys panee täytäntöön EU:n väkivaltadirektiivin velvoitteet, turvaa maksuttomat seksuaaliväkivallan uhrien tukikeskukset ja ankaroittaa rangaistusta, jos väkivalta tapahtuu lapsen nähden tai kuullen.

Leena Meri HE 344/2026 vp Hallitus on tehnyt lähisuhdeväkivallan torjunnassa historiallisen paljon, esitys rajoittaa alaikäisten kuulemista oikeudenkäynnissä ja pakottavaa kontrollia selvitetään vielä huolella.

Anders Adlercreutz HE 312/2026 vp
Esitys avaisi sosiaali- ja terveysalan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneille uuden väylän päiväkodin johtajaksi ja turvaisi noin 800 nykyisen johtajan kelpoisuuden vuoden 2030 jälkeen.

Anders Adlercreutz HE 312/2026 vp
Esitys tunnistaa sosionomitaustaisten päiväkodin johtajien hyvän työn, tarjoaa heille kestävän urapolun ja estää noin 800 johtajan kelpoisuuden menettämisen vuonna 2030.

Lähteet ja tekotapa. Eduskunnan asiakirjat, täysistuntojen pöytäkirjat ja valiokuntien julkiset asiakirjat (eduskunnan avoin data, CC BY 4.0); kotimainen media; esitysten valmistelutiedot: valtioneuvoston hankeikkuna (CC BY 4.0), tilanne 23.11.2026. Valtiopäivä on koottu tekoälyavusteisesti: asiakirjojen ja puheenvuorojen tiivistelmät on tuotettu koneellisesti. Kansikuva on luotu tekoälyllä. Luvut ja asiakirjatunnukset tarkistetaan koneellisesti lähteistä. Tarkista sanamuodot linkitetystä alkuperäisestä lähteestä ennen lainaamista.